

PEYGAMBER EFENDİMİZ'İN HADİS-İ ŞERİFLERİ VE İBRETLER

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Resûlullah Efendimiz'in her hadîs-i şerîfi hepsi güzeldir, hepsinde alacağımız ibretler var:

Kâle Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kemâ revâhü't-Taberâniyyü Ali b. Abbâs radiyallahu anhümâ.

إِنَّ فِي جَهَنَّمَ لَوَادِيًا تَسْتَعِيدُ جَهَنَّمَ مِنْ ذَلِكَ الْوَادِي

فِي كُلِّ يَوْمٍ أَرْبَعِمِائَةٍ مَرَّةً، أَعَدَّ ذَلِكَ الْوَادِي

لِلْمُرَائِي مِنْ أُمَّةٍ مُحَمَّدٍ: لِحَامِلِ كِتَابِ اللَّهِ،

وَلِلْمُصَدِّقِ فِي غَيْرِ ذَاتِ اللَّهِ، وَلِلْحَاجِّ إِلَى بَيْتِ اللَّهِ،

وَلِلْخَارِجِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

İnne fî cehenneme le vâdiyen testaîzû cehennemü min zâlike'l-vâdî fî külli yevmin erbaa mieti uidde zâlike vâdî li'l-mürâî min ümmet-i Muhammedi li-hâmili kitâbillâhi ve li'l-

mutasaddıkı fî gayri zâtillâhi ve li'l-hacci ilâ beytillâhi ve li'l-harci fî sebîlillâhi.

Cehennemle ilgili bir hadîs-i şerîf. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

İnne fî cehenneme le vâdiyen. “Muhakkak ki şüphesiz ki cehennem geniş bir yer. Onun içinde bir vadi vardır, derin yeri vardır.” *Testaîzû cehennemü min zâlike'l-vâdî fî külli yevmin erbaa mieti.* “Cehennemin kendisi bu vadinin azabından, şiddetinden, günde 400 defa Allah’a sığınır!”

Cehennem bile sığınıyor, cehennemin içinde azabı şiddetli olan böyle bir vadi vardır.

Udde zâlike vâdî. “Bu vadi hazırlanmıştır.”

Buraya atılacakları sayıyor:

Li'l-mürâî min ümmet-i Muhammedi. “Ümmet-i Muhammed’in riyakârları, mürâileri buraya atılacak!”

Mürâî; yaptığı işi Allah rızası için yapmayan, başkasına gösteriş için yapan, ibadet ve taatini gösteriş için yapan demektir.

Allah saklasın.

Sonra?

Li-hâmili kitâbillâhi. “Hafızlar için!”

Allah'ın Kur'an'ını *-hamele-i Kur'an* diyoruz- ezberlemiş, hafız olmuş ama yine bu cehenneme atılacak!

a. Kur'an-ı Kerim'i Hifzetmiş Ama Amel Edemeyenlerin Ahiretteki Vaziyeti

Neden?

Kur'an'ı ezberlemiş ama Kur'an'ın sözlerine göre yaşamıyor, hareketi ona uygun değil!

Ve li'l-mutasaddıkı fî gayri zâtillâhi.

Sadakasını, zekâtını Allah rızası için vermiyor da başka bir sebeple veriyor. Verdiği Allah rızası için değil.

Kimisi reklam için veriyor. Firmanın sahibi, firmanın reklamı olsun diye veriyor. Gösteriş için veriyor. Zengin desinler, ağa desinler diye veriyor...

Musaddık; "tasdik edici" demek.

Mutasaddık; "sadaka veren" mânasına.

Ve li'l-hacci ilâ beytillâhi. "Allah'ın Beytullah'ına hacca giden kimse içindir!"

Neden?

Çünkü hacca gidenlerin hepsi hacı sevabı alamıyor!

Kimisi seyyah defterine yazılıyormuş:

“Görelim bakalım orası neymiş?..” diye gitti.

Kimisi tüccar defterine yazılıyormuş:

“Şuradan mal götüreyim, satayım, oradan şu malları alayım...”

Kimisi haram parayla gittiği için [kabul olmuyor].

Ve li'l-harci fî sebîlillâhi. “Bir de Allah yolunda savaşacağım diye yola çıkanlar için hazırlanmış!”

Hepimizin tüylerini diken diken eden bir hadîs-i şerîf. Burada söylenen şeylerin çoğu güzel şeyler:

Kur'an ezberlemek güzel, hacca gitmek güzel, Allah rızası için savaşmaya gitmek güzel, sadaka vermek güzel, ibadet etmek güzel... Ama ibadetini gösteriş için yapıyorsa Allah rızası için yapmıyorsa cezası çok şiddetli olacak. Cehenneme atılacak, cehennemde de cehennemini sığındığı bu vadiye atılacak.

Hacca gitmiş ama haccı Allah'ın istediği bir şekilde hacılık olmadığı için oraya atılacak. Sadaka veriyor ama Allah rızası için vermediğinden oraya atılacak. Savaşa çıkmış ama Allah rızası için savaşmadığından -ganimet mi

düşündü, kahramanlık mı düşündü, için intikam mı düşündü- [cehenneme atılacak].

Hangisi kaldı?

İbadetini yapan, riyakârlıkla yapmışsa; hacca giden, Allah'ın sevmediği bir şekilde hac yapmışsa; sadaka veren, Allah'ın rızası için değil de başka sebepten vermişse; savaşa giden, başka sebepten [giderse] [cehenneme atılacak].

Bir de Kur'ân-ı Kerîm. Kur'ân-ı Kerîm'i ezberlemiş ama ticaretini yapıyor. Onunla kesesini dolduruyor.

Allah saklasın, ben bir duydum:

İstanbul'da hafız, mevlithanmış, mevlit-hanlık yapıyormuş. Sesi coşkun çıksın diye halktan utanmayayım diye birkaç kadeh içip öyle çıkıyormuş.

Buyur, nerede kaldı senin Kur'an'ı ezberlediğin, hafızlığın nerede kaldı, senin hâlin ne?!..

Herhalde utanması kalmıyor, o zaman ar damarı çatlıyor. İsteddiği gibi bağırıyor. Halkı nazar-ı dikkate almıyor. Çakırkeyif olduğu için yüzüzleşiyor. O zaman ne söylediğinden ha-

beri olmuyor. Herhalde haberi olmuyor, utanmıyor. Azıcık haberi olsa bazı şeyden utanacak belki. O utanma da gitsin diye [alkol alıyor-muş]. Allah saklasın.

إِنَّ فِي ابْنِ آدَمَ ثَلَاثِمِائَةَ وَسِتِّينَ عَظْمًا. فَعَلَيْهِ لِكُلِّ
عَظْمٍ مِنْهَا فِي كُلِّ يَوْمٍ صَدَقَةٌ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ،
وَمَنْ يَسْتَطِيعُ ذَلِكَ؟ قَالَ: إِرْشَادُكَ ابْنَ السَّبِيلِ
صَدَقَةٌ، وَإِمَاطَتُكَ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ، وَإِنَّ
فَضْلَ بَيَانِكَ عَنِ الْأَرْتَمِ صَدَقَةٌ. قَالَ: فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِيعِ
ذَلِكَ؟ قَالَ: يَكْفُ شَرَّهُ عَنِ النَّاسِ، فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ
يَتَصَدَّقُ بِهَا عَلَى نَفْسِهِ

*Inne fibni âdeme selâse mîetin ve sittîne
azmen fe aleyhi li-küllî azmin minhâ fî külli
yevmin sadakatün. Kâle yâ Resûlallâhi ve men
yestetîu zâlike kâle irşâdüke ibne's-sebîli sa-
dakâtün ve imâtatüke'l-ezâ ani't-tarîki sada-
katün ve inne fadle beyânike ani'l-ertemi sa-
dakâtün. Kâle fe men lem yestetî' zâlike kâle*

yekuffu şerrahû ani'n-nâsi fe innehâ sadakatün yetesaddekü bihâ alâ nefsihî.

Hadîs-i şerîf Ebû Hüreyre *radiyallahu anh'*ten, çok önemli. Peygamber Efendimiz Buyuruyor ki;

İnne fibni âdeme selâse mîetin ve sittîne azmen. “İnsanoğlunda 360 genel kemik vardır, başlıca 360 kemik vardır.”

Başka bir hadîs-i şerifte de “mafsal” diye, kemiklerin bağlantı yeri diye geçer.

İnne fibni âdeme selâse mîetin ve sittîne azmen. “360 mafsal, kemik mafsalı vardır.” *Minhâ fî külli yevmin sadakatün.* “Ve onların her biri için -madem Allah böyle bir şey bana nasip etmiş, diye- kişinin sadaka vermesi lazım.”

Düşünün, mesela hacı bey dedi ki;

“Düşünce ayağımda rahatsızlık başladı.”

Dizi rahatsızlanıyor, dizini kıvıramıyor. Boynunu döndüremiyor veya parmakları çalışmıyor. Bana parmaklarını gösteren adamlar var:

“Hocam, parmakların odun gibi, kıpırdatmıyor...” diyor.

Bunların hareketi de bir nimet! Sonra bunların eklem eklem yapılması da bir nimet! Elimiz kıvrılmasaydı dönmeseydi, bileğimiz dönmeseydi, parmaklar kıvrılmasaydı biz elimizle yaptırdığımız işlerin hiçbirini yaptıramazdık. Bir robot gibi hiçbir şey yapamazdık. Robotun bile bazı mafsalları var da yine bir şeyler yapıyor.

Şunu söylemek istiyorum:

Peygamber Efendimiz; “Her birine sadaka lazım.” diyor ya, 360 kemik mafsalı vardır! Her birine bir sadaka! Bu bir nimet, demek istiyor.

İnsan elinden gittiği zaman anlıyor. Ben mesela bunun bir nimet olduğunu bilmiyordum. Ama sen çok paketleme yaptığın için ellerin uyuştuğu için elden gidince bu bir nimet diye nimet olduğunu anladın. İnsan işte o zaman anlıyor. Hâlbuki mesela o zamana kadar kullanıp duruyorduk. Peygamber Efendimiz;

“Her bir mafsalı için sadaka lazım, sadaka vermesi lazım.” buyurmuş.

Kâle yâ Resûlallâhi ve men yestetû zâlike.

Günde 360 sadakayı vermeye ne zaman bakımından ne para bakımından insan güç yetiremez.

“Kim takat getirebilir yâ Resûlallah?..” diye sormuşlar.

Cevap ne kadar hatırımızda kalacak bir şey:

Kâle irşâdüke ibne's-sebîli sadakatün.

Araplar, yolda kalmış insana *ibn-i sebîl* derler.

“Yolunu şaşırılmış insanlara yol tarif etmen, göstermen sadakadır.”

“Oradan gidilmez, şuradan gideceksiniz. O köye şuradan varılır...” demek veya alıp götürmek sadakadır.

Ve imâtatüke'l-ezâ ani't-tarîki sadakatün. “Yoldan taşı kenara alman, ayağına takılmasın diye dalı kenara koyman, sadakadır.”

Ve inne fadle beyânike ani'l-ertemi sadakatün. “Derdini ifade edemeyen insana gidip derdini anlatıvermen bir yere sadakadır.”

Mesela biz İsveççe bilmiyoruz. Mustafa bizim önümüze düşüyor, gidiyor, patır patır çatır çatır işaret ediyor. Biz rahat bitiriyoruz.

“Derdini anlatamayan insanın işini görü-vermen, konuşman, onun hatırı için iş görülsün diye fazla konuşman sadakadır.”

Eline fırsat geçmedi, yapamadı veya yapamıyor, bunlara da gücü yetmiyor. Efendimiz o zaman buyurdu ki;

Kâle fe men lem yesteti’ zâlike kâle ye-kuffu şerrahû ani’n-nâsi. “Bir insan bunları yapamazsa kendisinin, başkalarına vereceği zararı şerri yapmazsa o da sadakadır.”

Fe innehâ sadakatün.

Ben başkasına zarar vermemeye dikkat ediyorsam o da sadakadır.

b. Kendisinin Başkasına Zarar Vermemesi De Sadakadır

Kendi nefsinden dolayı karşı tarafa bir kötülük gitmediği için sadaka vermiş gibi oluyor Allah öyle yazıyor. Demek ki insanın insanlara faydalı bir şeyler yapması sadakadır. Yoldan taşı bile almak, birisine yardımcı olmak, yolunu şaşırana yol göstermek; bunların hepsi sadakadır. Ama kendisinin başkasına zarar vermemesi de sadakadır. Çünkü zarar verebilirdi.

Gidip çatabilirdi, bağırabilirdi, üzebilirdi, kı-zabilirdi, dövebilirdi veyahut insan başka türlü zararlar da verebiliyor.

Mesela arabamızı getiriyoruz, orta yere koyuyoruz; arkadaki geçemiyor:

İstanbul'da bizim garajın önüne adam arabasını koymuş. Hâlbuki yazıyoruz:

“24 saat burayı açık tutun, bu caminin ga-rajı!”

Bize lazım, gireriz çıkarız. Ne zaman geleceğimiz gideceğimiz belli olmaz. İnadına oraya koymuş.

Ne yapalım?

Bizim Mahmut filan babayiğit. Aldılar arabayı, attılar kuyruğunu. Arabayı oradan attılar. Biz de çıktık, yolumuza gittik. Ama mahsustan arabayı düzeltmedik. Oraya koymasaydı. Ben arabam çıksın diye onu attım ama düzeltmek zorunda değilim. Tekrar oraya koymak da gerekmiyor.

Ama ne yaptık biliyor musunuz?

Kornaya basıyoruz! [Arabasının yanına gelmiyor]!

Sen misin böyle yapan; kuyruğu ortada, yol kapandı. Şimdi gelen yukardan geliyor,

korna alıyor. Aşağıdan geliyor, korna alıyor... Bir hengâme oldu.

Kerata ıkmıyor! Affedersiniz, kusura bakmayın...

ıkmıyor. Bizde angut, andık derler. Saklanıyor, ıkmıyor. Oraya koymuş. Sonra polis geldi. “Anarřik bir olay mı, arabayı koymuş, kaçırılan bir araba mı?..” filan diye polis gelince yukardan aşağıya indi. Kepaze, üst katta oturan birisiymiş, ıktı.

Bu bana eza!

şunu demek istiyorum: Arabasını yanlış yere park ettiği zaman bile eza olabiliyor. Übeř kişi oturuyor, burada konuşuyor. Gelen geçen kadın geçemiyor. Müsaade eder misiniz, filan diyor. Veyahut buna benzer şeyler olabiliyor.

İnsanın başkalarına zararlı olmaması!

Pis bırakıyor. Mesela güzel halı döşenmiş, sıcacık güzel. Geliyor, darmadağın yapıyor, kalkıyor gidiyor.

Yazık değil mi bana yahu, sonra bunu ben topluyorum. Mecbur değilim, ben senin hizmetin değilim ki?.. Sen de biraz düzenli ol.

Anan baban sana hiç görgü vermedi mi?!.. Biraz da sen topla!

Eza cefa çeşitli şekillerde olabilir. Hatta insan duruşuyla bile, tavırla, duruşuyla bazen başka insanları üzer.

Vaiz konuşmaya kalkıyor. O, camiden gidiyor. Vaiz üzülüyor.

Neden?

Bu da bunu Allah rızası için yapıyor. Biraz da sabret, sen de bir şey öğrenmiş olursun.

Veyahut falanca hocanın talebesi diye filanca hocayı dinlemiyor.

Yahu olur mu öyle, Allah'ın kelamı konuşuluyor veya hadîs-i şerîf konuşuluyor.

Eza etmemek de bir sadaka! Ama faydalı olmak da sadakadır. İsterse sözle, isterse hareketle, isterse ikramla faydalı olmak sadakadır.

“Hacı olmak para etmez, hafız olmak para etmez, sadaka vermek para etmez, Allah yolunda cihada gitmek para etmez, yaptığın şeyi doğru düzgün yap...” demiş oldu. Doğru düzgün yapmazsan cehenneme düşersin. Cehennemin içinde de derin vadisine, azabın çok oldu yere yuvarlanırsın, demek.

Müjde oldu. Elhamdülillah.

Bir insanın “Param yok.” diye üzülmesine gerek yok. Parası olmasa bile bir insan sevap kazanabilir. Bunların hepsi sevap kazanmanın çeşitli yolları. Sadaka verdi mi insan sevap kazanacak.

إِنَّ فِي اللَّيْلِ لَسَاعَةً لَا يُوَافِقُهَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ يَسْأَلُ اللَّهَ
عَزَّ وَجَلَّ فِيهَا خَيْرًا مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، إِلَّا
أَعْطَاهُ إِيَّاهُ، وَذَلِكَ كُلُّ لَيْلَةٍ.

*İnne fi'l-leyli le sâaten lâ yuvefikûhâ ab-
dün müslimün yeselullâhe azze ve celle fîhâ
hayren min emri'd-dünyâ ve'l-âhireti illâ
a'tâhü iyyâhü fe zâlike külle leyletin.*

c. Her Gecenin İçindeki Kıymetli Vakit

Hem Ahmed b. Hanbel'den hem Müslim'den hem İbn Hibban'dan gelen bir hadîs-i şerîf. Câbir radiyallahu anh rivayet etmiş.

İnne fi'l-leyli le sâaten. “Gecede bir zaman vardır ki...”

Gecenin içinde saklı bir zaman, saat vardır.

Ama bu 60 dakikalık saat demek değil; zaman, saat demek.

İnne fi'l-leyli le sâaten lâ yuvefikûhâ abdün müslimün yeselullâhe azze ve celle fîhâ hayren min emri'd-dünyâ ve'l-âhireti illâ a'tâhü iyyâhü fe zâlike külle leyletin. “Gece- nin içinde bir zaman vardır ki bu saate, bu zamana bir müslüman kul niyazını duasını ibadetini tam o saatte yapmayı başarırsa tesadüf ettirebilirse [Allah onu ona verir].”

Tabii biz o saati bilmiyoruz, Allah biliyor. Ama kalkıp geceleyin ibadet ettiğimiz zaman o saate denk gelirse [Allah onu ona verir].

Allah'tan bir şey istiyor.

Min emri'd-dünyâ ve'l-âhireti.

Dünyevî bir şey de isteyebilir:

“Yâ Rabbi! Kızımı gelin edeceğim, hayırlı bir damat ver. İşimde borcum var, yarın ödeyeyim. Oğlumun imtihanı var, başarsın...” diyebilir.

Dünya işi de olabilir yahut da;

“Yâ Rabbi! Âhirette beni azaba uğratma, affeyle! Cennetine dahil et, Habîb-i Edîb'ine komşu et!..”

Bu da olabilir. Dünya işi olsun âhiret işi olsun. Aziz ve Celil olan Allahu Teâlâ hazretlerinden İsterse.

İllâ a'tâhü iyyâhü. “Bu saatte tesadüf eti mi Allah onu ona verir.” *Fe zâlike külle leyletin.* “Bu her gece böyledir.”

Belli mübarek gecelere mahsus değildir, her gece bu vardır. Her gecenin içinde bir piyango saati saklıdır, gizli saat saklıdır ki Allah biliyor, kullar bilmiyor. Hangi saattedir bilinmiyor ama o saatte kul kalkıp ibadet edip elini açıp Allah'tan bir şey istedi mi -ister dünyevî şey olsun ister uhrevî şey olsun- Allah onu verir.

Biz Allah'tan önce rızasını isteriz: Allah bizi sevdiği, razı olduğu kullarından eylesin. Azabından bizi korusun. Cehenneme atmasın. Ateşlerde yakmasın. Bizi sevdiği kullarından uzak düşürmesin. Cennetine dâhil eylesin, cemâliyle müşerref eylesin.

Kendimiz kurtulduk mu bu sefer yakınlarımızı düşünmeye başlarız:

Allah sevdiklerimizle beraber bizi cennetine dâhil eylesin. Bizi sevdiklerimizden, evlat, aile, akraba ve dostlarımızdan da ayırmadan topluca o mutluklara erdirsin.

Bi-hürmeti habîbihi Muhammedini'l-Mustafâ sallallahu aleyhi ve sellemen teslîmen kesîra ve bi-hürmeti esrâr-ı sûreti'l-Fâtîha!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
20 Ramazan 1414 / 02.03.1994

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

